

Missä itä ja länsi kohtaavat

Idän ja lännen kohtaaminen on juurtunut varsin syvään Itä-Suomen yliopiston teologian laitokselle itäisen ja läntisen teologian koulutusohjelmien elettyä rinnakkain jo kahdenkymmenen vuoden ajan. Tästä rinnakkaiselosta ja sen tuomista monista kohtaamisista syntyi 2020-luvun alussa nimen *East Meets West* saanut temaattinen konferenssien ja muiden tapahtumien kokonaisuus. 4.10.2021 järjestettiin ensimmäinen *East Meets West* -konferenssi aiheella *Ukraine and Russia – Always Together, Always in Separation*. Virtuaalisessa konferenssissa käsiteltiin Venäjän ja Ukrainan moninaisia suhteita ja historiaa, ja se keräsi asian äärelle kansainvälisen joukon näiden maiden kirkkoja ja kohtaamisia tutkineita ja muita asiasta kiinnostuneita.

Konferenssin avasi Elizaveta Gaufman Groningenin yliopistosta varsin ajankohtaisella keynote-esitelmällään *Another Schism? Covid-19 narratives in the Russian Orthodox Church*. Gaufman käsitteli oivaltavasti pandemian aiheuttamia haasteita sekä kirkon paineita kuluneina melkein kahtena vuonna. Venäjän ortodoksisen kirkon sisällä, kuten Venäjällä yleensäkin, on monenlaista suhtautumista nykyiseen pandemiaan, mikä on saattanut valtaapitävät vaikeaan tilanteeseen. Epidemian torjumisen käytänteiden kiristäminen on herättänyt kritiikkiä pandemian kiistäjissä, kun taas muualta kritiikkiä on tullut liian vähäisistä toimista turvallisuuden eteen.

Toinen keynote-puhuja oli Andriy Fert Kiovan kansallisesta yliopistosta. Hän vei osallistujakunnan Venäjältä Ukrainan puolelle pohtimaan muistin politiikkaa esitelmässään *The Churches and Contestations over the National Past in post-Soviet Ukraine*. Fert eritteli Ukrainan kolmen suurimman kirkon osallistumista julkiseen keskusteluun, jossa kukin pyrkii kertomaan omaa versiotaan historiasta vedotakseen ukrainalaisiin ja vahvistaakseen omaa asemaansa ja identiteettiään historian oikealla puolella.

Iltapäivän sessiossa pääsimme sukeltamaan sekä käytännön rajakysymyksiin että Ukrainan kirkkojen historioihin. Fatemeh Shayan Isfahanin yliopistosta puhui esitelmässään *Constraints and Prospects to the Russia-Ukraine Gas Transit Dialogues* Ukrainan roolista idän ja lännen, Venäjän ja Euroopan unionin, rajamaana ja toisaalta

myös keskustelijana näiden kahden ”ääripään” välillä. Tästä siirryimme luontevasti Ukrainan kirkollisten ääripäiden keskusteluyhteyden katkeamiseen, kun Heta Hurskainen Itä-Suomen yliopistosta esitelmöi aiheesta *”The Church of Jerusalem is the mother of all Churches” – The Russian Orthodox Church’s New Interpretation of Canonicity*. Itsenäisen eli autokefaalisen kirkon perustaminen Konstantinopolin tuella vuosien 2018 ja 2019 taitteessa saattoi Moskovan patriarkaatin ja Konstantinopolin ekumeenisen patriarkaatin keskinäiseen valtataisteluun. Hurskainen kuvasi tätä valtataistelua sen tuoreimpaan käänteeseen saakka eli Moskovan kieltäytymiseen enää tunnustamasta Konstantinopolia arvovaltaltaan merkittävimmäksi ortodoksiseksi kirkoksi. Ennen kahvitaukoa tutustuttiin vielä Alexander Mramornovin esittelemänä isä Ageev Evgenij’n artikkeliin *The All-Ukrainian Church Council of 1918 (the first session) through the eyes of the members of the All-Russian Local Council of 1917–1918*, joka käsitteli Venäjän valtakumouksen jälkeen Ukrainassa heränneiden kirkollisten itsenäisyyspyrkimysten aiheuttamia reaktioita Venäjällä ja Ukrainassa.

Iltapäivän toisessa osiossa siirryimme ilmiöistä henkilöihin ja kuulimme esitelmät kahdesta ukrainalaisesta papista ja heidän selviytymisestään neuvostoajana. Osion aloitti Teuvo Laitila Itä-Suomen yliopistosta esitelmällä *Challenging the Soviet and alarming the West. Subaltern power in Ukraine in the light of Fr. Vasyl Romanyuk’s appeals in the 1970s*. Laitila esitteli kuinka Isä Vasyl onnistui lähettämään vankileiriltä vetoamuksia lännen kirkollisille ja maallisille päättäjille ja niiden kautta horjuttamaan Neuvostoliiton johdon väitteitä, joiden mukaan maassa vallitsi täysi uskonnonvapaus. Tilaisuuden päätti Kiovan kansallisen yliopiston tutkija Natalia Shikhhta esitelmällä *On (Non)Becoming Orthodox: Personal Story of a ‘Reunited’ Priest* Isä Mykhailo Datsyhyn’sta, jonka selviytymisstrategiana oli siirtyä Ukrainan kreikkalaiskatolisesta kirkosta Venäjän ortodoksisen kirkon papiksi. Tämä aiheutti hänelle mainehaittaa sekä idässä että lännessä, ja vasta 2010-luvulla on alettu tunnustaa hänen arvokas vaikutuksensa Ukrainan kreikkalaiskatolisen

kirkon jälleenrakentamiseen.

Päivän esitelmät ja niiden ympärillä käydyt keskustelut osoittivat kuinka erityinen asema Ukrainalla on Venäjän ja Euroopan, idän ja lännen, rajalla. Idän ja lännen välinen jännite ei kuitenkaan jää maan rajoille: käsitellyt tapaukset

osoittavat, että se on jo pitkään vaikuttanut myös maan sisällä, toisaalta haastaen kirkkoja ja yksilöitä, toisaalta tarjoten mahdollisuuksia heille, jotka ovat osanneet niitä hyödyntää.

Annika Juurikka

Mika Perkiömäki Idäntutkimuksen päätoimittajaksi ja Jari Parkkinen toimitussihteeriksi

Idäntutkimuksen päätoimittaja vaihtuu vuoden 2022 alusta, kun Mika Perkiömäki aloittaa päätoimittajana Katja Lehtisaaren jälkeen. Lehtisaari on toiminut päätoimittajana vuodesta 2014. Lehden uutena toimitussihteerinä toimii tästä numerosta 4/2021 alkaen Jari Parkkinen, joka seuraa tehtävässä Ira Österbergiä. Österberg on toiminut tässä lehden kannalta oleellisessa roolissa ansiokkaasti vuodesta 2019.

Mika Perkiömäki on tutkijatohtori Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutissa, jossa hän tutkii Venäjän median energiatransitioon ja ilmastonmuutokseen liittyviä esityksiä. Hänen kesällä 2021 Tampereen yliopistossa tarkastettu ekokriittinen väitöskirjansa käsitteli joen merkityksiä 1900-luvun lopun venäläisessä luonnonfilosofisessa proosassa. Hän on työskennellyt kaksi vuotta tutkijana Helsingin yliopiston kielten osastossa aiheenaan varhaisneuvostoliittolaisen pomorikirjallisuuden pohjoisen luonnon esitykset sekä vuoden koordinaattorina Tampereen yliopiston Venäjän ja Kiinan median osaamiskeskuksessa TaRCissa. Tutkija- ja opettajavaihdossa hän on ollut Uralin federaa-

tioyliopistossa Jekaterinburgissa. Perkiömäki on Suomen slavistipiirin varapuheenjohtaja, aiempi Kirjallisuudentutkijain Seuran sihteerirahastonhoitaja sekä Venäläisen kirjallisuuden seuran lehden *Ajan* kohinan toimituskunnan jäsen. Venäjän kielen ja kulttuurin lisäksi hänellä on maisterin tutkinto tietojenkäsittelyopista ja pitkä kokemus työskentelystä it-alalla.

Jari Parkkinen on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopistossa venäjän kielen ja kulttuurin oppiaineessa. Hänellä on maisterintutkinto musiikkitieteen oppiaineesta, ja väitöskirjassaan hän tutkii Neuvostoliiton musiikkipolitiikan muotoutumista ja musiikin käsitteellistämistä vuosina 1917–1934 käsittehistoriallisesta näkökulmasta. Maisteriopintojensa aikana Parkkinen työskenteli harjoittelijana Pohjoismaiden ministerineuvostossa Arkangelissa sekä Aleksanteri-instituutin VIExpert-koulutusohjelmassa, minkä jälkeen häntä ovat työllistäneet väitöskirjan lisäksi konferenssien ja muiden tapahtumien järjestäminen. Parkkinen on ollut Suomen Slavistipiirin hallituksen jäsen vuodesta 2017.